

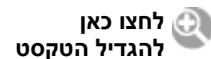

שלחו להדפסה

עד לאן ידרדרו את ההשכלה הגבוהה?

העלאת שכר הלימוד אינה זניחה כפי שנוח לחשוב, ולפיכך אין לזלזל במחאת הסטודנטים. להבדיל מפקידי האוצר, הם לפחות מוכיחים שאכפת להם גברי ברגיל

הנה חידה: מה הקשר בין אגרנט, קרגמן, בר ניב, נבון, קצב, קוברסקי, מלץ, וינוגרד ושוחט? זוהי רשימת הוועדות המלאה שמינתה ממשלת ישראל לדון במצבה של ההשכלה הגבוהה, הראשונה ב-1958, האחרונה בימינו אלה. 50 שנה, תשע ועדות. ככה זה אצלנו: כשלמישהו נמאס להימערך, הוא צועק, ואז מקימים ועדה שתרגיע אותו. עד שהוועדה מגישה דו"ח עוברת שנתיים שבה הצועק שתק, השיטה פרוחה והשוחט שחט.

לחצו כאן
להגדיל הטקסט

כך קורה כעת גם עם ועדת שוחט: ב-1971 קבעה ועדת בר ניב שהיעד הוא השכלה אקדמית חנים, אבל ב-1991 הוכיחה ועדת קוברסקי כי לאורך השנים, תקציב האוניברסיטאות מומן פחות ופחות על ידי הממשלה, ויותר על בסיס שכר הלימוד שמשלמים הסטודנטים. בשנים האחרונות קיצץ משרד האוצר עוד יותר את התקציב שמעבירה הממשלה לאוניברסיטאות, והרחיק אותנו עוד יותר מהשכלת חנים. עכשיו באה ועדת שוחט, ובגאוניתה קוראת להעלאת שכר הלימוד. הרף החדש: 14 אלף שקלים לשנה.

14 אלף שקל הם סגל זכוכית שמעטים יכולים להחליק אליו את רגלם. זהו בערך 15% ממשכורת שנתית ממוצעת (השכר הממוצע במשק עמד בחודש אפריל האחרון על 8,056 שקלים). לרבים מאיתנו נדמה שאוניברסיטה היא כבר לא פריבילגיה היום, ש"כולם לומדים". אבל מי שחושב כך מעלה בדעתו בעיקר סטודנטים מהמרכז ולא מהפריפריה. גם היום, ככל שמתרחקים מהמרכז, הולך אחוז בעלי התואר ויורד.

השכלה כידוע היא המנוף היחיד שיכול להרים חברה, במיוחד חברה כמו זו שיש לנו כאן. השכלה מייצרת כסף וצמיחה, סובלנות וגמישות ומצמצמת פערים חברתיים. זו השקעה שמחזירה את עצמה, אבל לישראלים אין סבלנות לחכות. אצלנו אין עתיד: אנחנו חיים בהווה של חמדנות או בעבר של משיחיות, כשהעתיד היחיד הוא "שוטף פלוס 30". השנה הבאה? מופשט מדי.

וכשכר הלימוד כל כך גבוה, חייבים להצדיק אותו: אלה שמצליחים ללמוד בוחרים בלימודי פרופסיה. כך קרה שהפכנו למדינה עם הכי הרבה עורכי דין, אבל הכי פחות אנשי רוח שיוכלו להאיר לנו את הדרך. אפילו אנשי מחקר יש לנו פחות ופחות, ובינתיים הולכים טובי המוחות ונוטשים אותנו. יהודים חכמים, שיקלו להיות עמוד התווך של המדינה הזו, מגיעים למסקנה שאין לה תוחלת, ושעתידם ועתיד צאצאיהם בטוח יותר במקום אחר.

ועדת שוחט מתימרת להגדיל את תקציבן של האוניברסיטאות בשתי דרכים משלימות: תוספת תקציב ממשלתי להשכלה הגבוהה, ותוספת מחיר לשכר הלימוד. הסטודנטים לא קונים את זה. הם יודעים שזו דרך מחוכמת להגדיל, בשקט, את חלקם בתקציב האקדמי. יותר מזה: הם יודעים שחלקה של הממשלה ישוב ויקוצץ, מחר או בעוד שנה. צרכי השעה יחייבו. אבל את שכר הלימוד כבר לא יורידו חזרה. מחיר זה מחיר. קרן אור בסיפור הזה היא [הצעת החוק של חיים אורון](#). לקידום ההשכלה הגבוהה שעברה שבוע שעבר בקריאה טרומית.

עכשיו הסטודנטים מאיימים לשבות, ופקידי האוצר כבר מטפטים ארס ציני לתקשורת וטוענים שהם יוצאים למאבק רק כשמדובר בכיס שלהם. על כך אפשר להגיד כמה דברים: ראשית, אני לא זוכר את פקידי האוצר נלחמים למען מטרה חברתית כלשהי. שנית, מי שצריך להוציא 15% מהמשכורת על שכר לימוד נותר בלי הרבה כוח לתרום. ושלישית, עצם המאבק הזה הוא מאבק חברתי ממדרגה ראשונה; מאבק על דמותה של המדינה, שמגלה שבעצם הסטודנטים הם היחידים שאכפת להם מהערך העליון הזה, השכלה.

סטודנטים שנאבקים על זכויותיהם יגדלו להיות אזרחים מעורבים, שרואים מעבר לעצמם ויודעים לסמן מטרות לאומיות. זה הרבה יותר מפקידי האוצר. אנחנו צריכים לברך על כך.

גברי ברגיל, מזכ"ל התנועה הקיבוצית

[חזרה](#)